

Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ.

Стаття 5 Конституції України

№16 (153)

Наша ГРОМАДА

П'ЯТНИЦЯ,
3 вересня '21

На прохання віруючих

Справжньою окрасою Лісного є капличка, яку споруджує своїм коштом сільгоспідприємство «Лісне». Як розповів «Нашій громаді» його керівник Володимир Островий, культову споруду зведено на прохання місцевих жителів. Уже виконано внутрішні опоряджувальні роботи, підключено електричне освітлення та закуплено ікони. Нині триває благоустрій прилеглої території, а днями розпочнеться встановлення металевої огорожі. Передбачається закінчити всі роботи у жовтні.

Що вирішили депутати

27 серпня відбулася чергова сесія Катеринівської сільської ради восьмого скликання. Депутати внесли зміни до програми «Турбота», Комплексної програми соціального захисту та соціальної підтримки населення, а також до програми підтримки учасників АТО/ООС і членів їх сімей, передбачили в бюджеті кошти на поточні видатки навчальних закладів та закладів культури, соціальний захист, придбання дитячого майданчика, благоустрій території.

Отримали відзнаки

За сумлінну працю та з нагоди 30-річчя Незалежності України відзначено окремих жителів нашої громади.

Почесною грамотою Кіровоградської обласної ради нагороджено секретаря Катеринівської сільської ради Тетяну Забродську, подяками Кіровоградської обласної ради – керівників відділів сільської ради Яну Цибу та Романа Бурлака.

Почесну грамоту Катеринівської сільської ради отрима-

ли Лицею «Нова школа» присвоєно статус опорної школи, затверджено його статут у новій редакції та положення про філії. Виконуючим обов'язки керівника Центру первинної медико-санітарної допомоги Катеринівської сільської ради призначено Василя Кравця. Прийнято на баланс територіальної громади приміщення Катеринівської лікарської амбулаторії загальної практики сімейної медицини, шкільний автобус та розглянуто низку земельних питань.

ла завуч лицею «Нова школа» Любов Вітряченко, грамоти – завідувачі обознівським та могоутненським фельдшерсько-акушерськими пунктами Поліна Маркідова і Тетяна Гаврилюк, соціальні працівниці Вікторія Хоровець і Наталія Карлюгіна, бібліотекарка з Грузького Вікторія Третяк та працівниці сільської ради Світлана Іщенко і Юлія Веселова.

Відзнаки вручила сільський голова Тетяна Пучка.

Вступ продовжено до жовтня

Заклади професійної освіти можуть продовжити прийом документів від вступників на бюджетні місця до 1 жовтня.

Про це йдеться в листі Міністерства освіти і науки, надісланому місцевим департамен-

там та управлінням освіти. В документі також зазначається, що створюватимуться нові групи першокласників не будуть, а лише заповнюватимуться вільні місця в групах, створених раніше.

Студентам підвищать стипендії

Найближчим часом уряд ухвалить зміни щодо розмірів стипендій учнів закладів професійної освіти, студентів фахової передвищої та вищої освіти. Про це повідомив на засіданні Кабміну прем'єр-міністр України Денис Шмигаль.

Він зазначив, що стипендії в студентів закладів профтехосві-

ти зростуть у 2,5 раза, а в студентів вузів – мінімум в 1,5 раза.

Зараз мінімальна академічна стипендія у ВНЗ становить 1300 грн на місяць. Отже, її можуть збільшити майже до 2000 грн. Стипендії в закладах профтехосвіти – 490 грн. За словами Шмигала, вона може підвищитися до понад 1225 грн.

Заяву до РАЦСу можна подати онлайн

Подати заяву на укладання шлюбу до РАЦСу можна з допомогою застосунку «Дія». Так планують спростити процедуру реєстрації цивільного стану. У «Дії» також з'явиться можливість опла-

тити адміністративний збір за послуги РАЦСу. Всі ці зміни спрямовані на те, щоб взаємодія людей з державою проходила максимально зручно і комфортно, було сказано на засіданні Кабміну.

3 новим автобусом!

Можна зрозуміти святковий настрій директорки лицею «Нова школа» Ольги Буряк: напередодні початку нового навчального року очолюваний нею заклад отримав новенький автобус. Кошти на його придбання – 1,6 млн. грн – виділили держава та Катеринівська сільська рада. Автобус використовуватиметься для підвезення учнів з Обознівки і Катеринівки (мікрорайон Аварійний), а також з Олексіївки, оскільки в тамтешньому корпусі лицею немає деяких класів.

– На сьогоднішній день питання підвезення дітей у нашій громаді вирішено повністю, – повідомила начальник відділу освіти, культури, спорту, туризму, охорони культурної спадщини сільської ради Яна Циба. – У розпорядженні навчальних закладів перебуває

чотири автобуси. Раніше перевозити учнів нам допомагало рудоуправління.

За словами Яни Сергіївни, лицею і школи Катеринівської громади вчас-

но підготували свої приміщення до навчального процесу. Особливу увагу було приділено кімнатам для першокласників – їх якісно відремонтовано та забезпечено дидактичними матеріалами. З перших днів почнуть працювати шкільні харчоблоки.

Присвячено 30-річчю Незалежності України

Володимирівка зустрічала таланти

21 серпня біля сільського клубу Володимирівки як ніколи було людно. То володимирівці та жителі сусідніх сіл зібралися на заході, присвячені 30-річчю Незалежності України.

Відкрилося свято дитячою програмою, в якій взяли участь кілька десятків учнів молодших класів та дошкільнят. Її організатори й ведучі художній керівник сільського клубу Світлана Ніколаєнко та керівник вокального гуртка Світлана Свиридова зробили все, аби малечі було весело. Діти долучалися до численних ігор та конкурсів, а по завершенні поласували морозивом, про що подбали спонсори – власники місцевих магазинів.

Ближче до вечора майданчик перед сільським клубом, прикрашений прапорами та символікою тридцятої річниці Незалежності, зайняли учасники збірного концерту. Свою майстерність перед глядачами, яких зібралося більше трьохсот, демонстрували провідні художні колективи та індивідуальні вико-

навці із Катеринівки, Обознівки, Олексіївки, Лісного, Могутнього та Грузького. Всього в концерті взяло участь дев'яносто артистів. Кожен виступ винагороджувався дружніми оплесками. Ось як прокоментувала концерт його ведуча художній керівник Катеринівського будинку культури Марина Профатило:

– Ніхто не приїхав у Володимирівку відчувати чергу, всі намагалися виступити якнайкраще. Особисто мені дуже сподобалися виступи місцевих дитячого хореографічного колективу та вокальної групи «Колежанки».

Загалом захід пройшов у теплій, домашній атмосфері. Закінчився він салютом, який оплатило АТ «Кіровоградське рудоуправління».

Запозичуємо досвід

У рамках спільного проєкту Українського кризового медіацентру та Естонського центру Східного партнерства журналісти з України мали змогу відвідати одну з найпрогресивніших країн Європейського Союзу Естонію і на власні очі побачити, чого досягла ця маленька країна.

Другий етап адміністративно-територіальної реформи тут пройшов у 2015 році. Були встановлені чіткі критерії: громади повинні налічувати не менше п'яти тисяч жителів. У результаті кількість волостей зменшилася із 183 до 64, міст – із 30 до 15.

Одна з найуспішніших є волость Рае неподалік Таллінна. Екскурсію нам провів і в колишній староста, а нині член Естонського парламенту Март Вирклаев. За його словами, жити в Рае – мрія багатьох естонців. Не випадково протягом останніх кількох років.

До волості входить 27 сіл і 5 селищ. Зі збільшенням населення постало питання будівництва нових шкіл і дитячих садочків. Нині тут діє 12 дитсадків і 6 шкіл. У середньому дитячий заклад відвідують приблизно 250 дітей.

В одному з дитсадків побувала наша група. Зовні він мало чим відрізняється від українських дитсадків, проте навчання і виховання все ж різняться. Діти тут багато часу проводять на вулиці, незважаючи на погоду, навіть раз на тиждень сплять і їдять там.

Ми побачили, як малі діти пиляють колоди і забивають цвяхи, а замість іграшок у них – пательні, каструлі, інше кухонне начиння. Дитсадок має свій город і живий куточок зі свійськими тваринками – все це для того, щоб привчити дітей до праці і реальних умов життя. Вартість відвідування дитсадку – від 80 євро на місяць плюс 2 євро в день на харчування. Частину коштів деякі волості компенсують батькам.

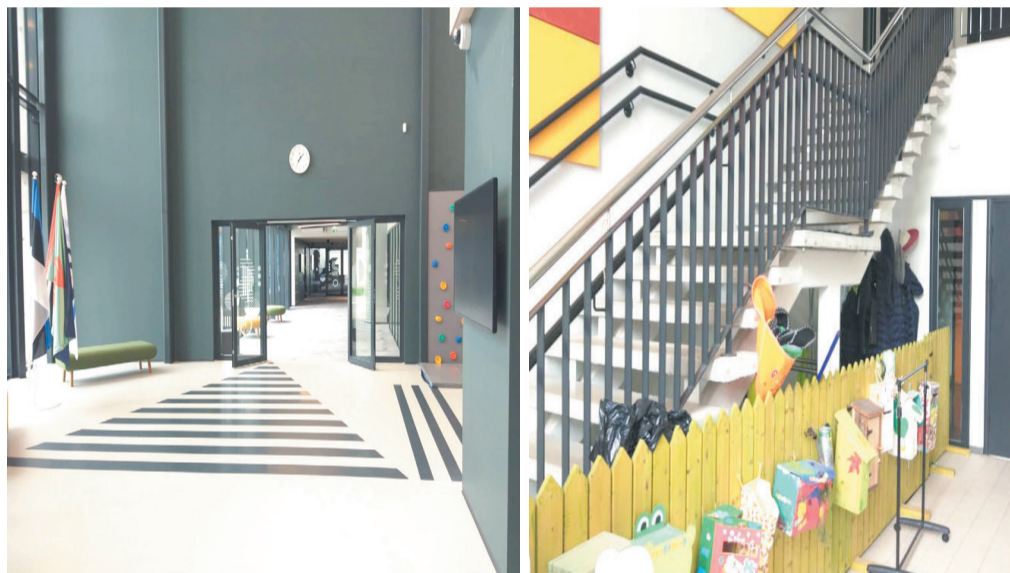
Відвідуючи різні локації, ми помітили, що крім житлових проєктів, громада відбудовує всю інфраструктуру – мережа доріг, спортивні та пішохідні доріжки, зелені зони та ігрові майданчики – все для комфорту її мешканців. Житлові будинки, що зводяться забудовниками, мають бути в одному кольорі і стилі, щоб будь-яке поселення волості виглядало стильно і сучасно.

А що таке стиль і сучасність, журналісти побачили, відвідавши нову гімназію волості, що лише рік тому відчинила свої двері дітям. Це щось неймовірне! Сама будівля вражає нестандартними формами, кольорами і тим, що цю красу побудували всього за рік! А кажуть, естонці повільні...

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ПО-ЕСТОНСЬКИ: ВСЕ – ДЛЯ ДІТЕЙ

В естонському дитсадку дітей привчають до реальних умов життя.

Сучасна гімназія в Рае вражає нестандартними формами і кольорами.

Про систему освіти розповіла і показала керівниця цієї гімназії Аніка Рейм. Зсередини все виглядало не менш захопливо, ніж зовні. Яскраві класи-аудиторії з усіма необхідними для навчання девайсами і гаджетами, вчительська, яка більше схожа на кімнату для відпочинку, бібліотека з м'якими пуфами і полицями, на яких майже немає книг, кухня-їдальня, де ви-

дно як, що і з чого готують кухарі – все нестандартне як для нас, так, думаю, і для естонців, адже заклад, дійсно, нетиповий.

Пані Аніка розповіла, що школи в Естонії, скоріше, розвивають, а не навчають, це не традиційне навчання в класах, як у нас. Учителю з дітьми може працювати де завгодно – в бібліотеці, коридорі, на вулиці. Немає чіткого терміну для уроку:

поки клас працює, засвоює матеріал, відповідає, вчитель веде урок, як тільки він відчув, що діти втомилася, не сприймають завдання – урок закінчено. Якщо математика ними сьогодні не добре засвоюється, весь день може бути математика. Діти пізнають світ, і завдання вчителя – розвивати в дітей вміння вчитися.

До 7-ого класу учням не ставлять оцінки, а предметні вивчають за темами. Із сьомого по дев'ятий класи вивчають профільні предмети. Це і є середня обов'язкова освіта, яку здобувають всі діти. Далі або продовжують навчання в гімназії до 12 класу, щоб надалі отримати вищу освіту, або йдуть у профтехучилища, щоб здобути робітничу професію. Останнє наразі дуже популярно в Естонії, адже ринок праці потребує саме цього.

Естонія – маленька країна, за площею не набагато більша за Кіровоградщину, проте нам є чого в неї почитися, щоб досягти гідного рівня життя.

Олена ЦЮЦЮРА, спеціально для «Нашої громади»

РОМАН БУРЛАК: Діджиталізація всім на користь

Чи додалося роботи після приєднання до Катеринівської територіальної громади сіл Грузького, Овсяниківки, Могутнього та Аврамівки? Про це я поцікавився у керівника відділу загальноорганізаційної, інформаційної роботи та документообігу Катеринівської сільської ради Романа Бурлака.

– Звісно, додалося, – каже Роман. – Зокрема, збільшилася кількість звернень громадян щодо надання матеріальної допомоги на лікування, на подолання наслідків негоди тощо. Серед тих, хто звертається по допомогу, є і учасники бойових дій, які згідно із Законом України «Про статус ветеранів війни та гарантії їх соціального захисту», мають право на безкоштовне санаторно-курортне лікування, відпочинку разом із сім'єю.

– Як довго розглядаються такі звернення?

– Не довго. Якщо звернення стосується надання матеріальної допомоги на лікування, то кошти для цього щороку передбачаються у бюджеті, а доцільність надання допомоги визначає ко-

місія, створена розпорядженням сільського голови. За потреби комісія засідає й позапланово. До речі, до складу комісії входить лікар, що дозволяє краще зрозуміти проблему, з якою стикаються хворі люди.

– Ви закликаєте жителів впорядкувати право власності на нерухомість. Поясніть, наскільки це важливо.

– Маємо випадки, коли при успадкуванні чи відчуженні нерухомого майна немає документів, які б засвідчили право власності на нього. Виникають проблеми, для розв'язання яких потрібно витратити чимало часу, нервів і коштів. Тому ми й звертаємося до наших громадян, аби вони подбали про це і вчасно оформляли документи, надавали їх копії до сільської ради. Це неабияк полегшить отримання ними в подальшому адмінпослуг.

– Як впливає на надання адміністративних послуг так звана діджиталізація, тобто переведення інформації в цифрову форму?

– Якби ми працювали по-старинці, то довелось б мати в штаті значно більше працівників, а наші громадяни змушені були

довго чекати на ту чи іншу послугу. Ось (Роман показує на екран комп'ютера) зараз у мене відкрито Реєстр територіальної громади Державної міграційної служби. Раніше наш працівник

вручну записував всі дані про людину у спеціальні відомості і відвозив їх в районний паспортний стіл. Зовсім інакше нині. Людина повідомляє свої дані, вони вносяться до Реєстру, і їх бачать

як у районному паспортному столі, так і в Головному управлінні міграційної служби області. Нікому нікуди не треба їхати. Вам треба дізнатися, хто зареєструвався на території громади

які підлягають приписці до призовних дільниць, відображає реальну картину міграції населення громади. Достатньо набрати адресу або прізвище людини і всі відомості як на долоні. В Реєстрі є відомості й про нерухоме майно (при наявності документів), про військовозобов'язаних, про виборців. Я вже не уявляю, як можна було раніше без цього обходитися. Головне – дуже зручно нашим громадянам, які раніше писали всі заяви і відомості про себе вручну. Зручна в користуванні ця програма і для інших державних установ – Міграційної служби, військкоматів, управління статистики, які черпають з неї потрібну їм інформацію, зокрема для щомісячної чи щоквартальної звітності.

– Але ж це тільки початок?

– Так. Зараз тривають переговори з фірмою-розробником комп'ютерної програми «Розумне село». Якщо нам вдасться домовитися про її придбання, то це ще більше розширить наші можливості з надання електронних адміністративних послуг й посприє ефективному управлінню територією.

Сергій ЗАДОРЖНИЙ

Завдяки кіно ми краще уявляємо, як працює шерифу якогось американського містечка, ніж нашому поліцейському офіцеру громади. І цьому є пояснення. По-перше, ця посада в структурі Нацполіції з'явилася всього кілька років тому, а по-друге, мабуть, ще не напрацювали нові дільничні на те, щоб про них знімали кіносеріали українські режисери.

Утім це зовсім не означає, що наші «шерифи» – зелені дилетанти, нічого не вміють, а їх роль в налагодженні безпечного життя в громаді мізерна. Все залежить від людини, від її ставлення до виконання своїх службових обов'язків. Такий висновок напрашується в мене після знайомства з поліцейським офіцером громади Юрієм Береговим. Він охоче погодився відповісти на мої запитання і навіть узяти мене із собою в одне із сіл, де напередодні приїжджі молодики натворили «чудес».

Його служба в правоохоронних органах почалася 2005 року. Після армії вступив до школи міліції в обласному центрі, кілька років був патрульним постовим, заочно навчався спочатку в Харківському університеті внутрішніх справ, а після його реформування – в Національному університеті внутрішніх справ. Одружений, з дружиною Тетяною виховують трьох дітей.

Це я до того, що Юрій Іванович, незважаючи на молодість, і теоретично, і практично підготовлений до виконання своїх службових обов'язків, має достатній життєвий досвід для роботи з людьми. Заснування інституту поліцейських офіцерів громади він вважає вдалою частиною реформи з децентралізації.

– Люди почуваються краще захищеними, коли знають, що в громаді є поліцейський, – каже.

У його розпорядженні – робочий кабінет в Обознівці, автомобіль, оснащений зв'язком, інструментами для надання допомоги. А ще йому допомагає Катеринівська сільська рада оргтехнікою, канцелярським приладдям, палимом для службового автомобіля.

Запитую в Юрія Івановича, що ж є найважливішим в його роботі, й чую:

– Найважливіше – переконати людей, що мене прислали сюди не на місяць-два, що я прийшов сюди надовго.

Свою роботу в громаді півтора року тому він розпочав із об'їзду сіл. Знайомився з жителями, вислуховував їхні побажання й залишав номер свого телефону. Робив це й тоді, коли наприкінці минулого року до Катеринівської громади приєдналося ще кілька сіл.

– Дзвінків надходить багато, –

каже, – але це мене тільки тішить. Це свідчить про довіру людей.

Великим плюсом у своїй роботі вважає те, що від нього не вимагається працювати на показники. Його завдання – реагувати на звернення громадян, допомагати вирішувати питання в межах своєї компетенції. Коли ж мова заходить про злочини, що найчастіше трапляються в громаді, Юрій Іванович називає крадіжки, але зазначає: намітилася позитивна тенденція – якщо за перше півріччя минулого року було скоєно одинадцять крадіжок, то за такий же період нинішнього – всього чотири. Жартує: за кількістю крадіжок наша громада в порівнянні з іншими пасе задніх, адже в інших – їх фіксується значно більше.

Не останню роль у виявленні правопорушень відіграє налаго-

та вже підготовленої для вживання сировини направлено на експертизу. Якщо висновки будуть позитивними, порушнику не уникнути кримінального покарання.

Ще один приклад результативної співпраці з громадянами – виявлення чоловіка, який керував автомобілем у нетверезому стані.

– Мені зателефонували обознівці й повідомили, що по вулиці якийсь підозрілий рухається автомобіль: то прискорюється, то зупиняється, то виїздить на зустрічну смугу. Я негайно виїхав на

треба зустрічатися, говорити, з'ясувати, чим, як мовиться, дихають, як заробляють на прожиття тощо. Потрапляють в поле зору дільничного офіцера й особи, які з'являються в селах невідомо звідки й невідомо з якою метою.

Юрій Іванович тішиться, що жителі не стоять осторонь, допомагають робити життя в громаді комфортним і безпечним. Як приклад такої співпраці, наводить появу в Обознівці ще одного дитячого майданчика. Ініціаторами його спорудження виступили матері.

– Я їх підтримав, – каже Береговий, – адже йшлося про те, щоб діти не гралися на вулиці. Звернувся до сільського голови Тетяни Володимирівни Пучки, вона винесла питання на сесію,

Юрій Береговий: Про безпечне життя дбаємо гуртом

дження довірливих стосунків із жителями сіл.

– Люди хочуть жити в спокійній обстановці, тому й реагують на правопорушення, – розповідає далі Юрій Іванович. – Ось минулого місяця мені стало відомо, що один чоловік вирощує коноплі. Я викликав слідчо-оперативну групу, яка підтвердила цю інформацію. Чоловік заперечував, пояснював, що коноплями він годує кролів. Зразки рослин

місце. Горе-водія вже зупинили люди, аби не сталося біди. Окрім того, що чоловік був міцно п'яний, він ще й не мав при собі посвідчення на право керування автомобілем та документів про його реєстрацію. Автомобіль доставлено на штрафмайданчик, а порушника суд оштрафував майже на двадцять три тисячі гривень. До речі, за півтора року було складено всього два протоколи на осіб, що дозволили собі

керувати транспортом в нетверезому стані.

Торкнулися ми в розмові й такого явища, як домашнє насильство. Раніше про нього майже не згадувалося з тієї простої причини, що його жертви знали: нічого кривдникам не буде. Після внесення змін до законодавства й можливості реального покарання винних, почастішали скарги такого характеру.

– Зараз у мене на обліку майже два десятки чоловіків, що

вдавалися до рукоприкладства, інших насильницьких дій стосовно членів сім'ї. Я регулярно з ними зустрічаюся, бесіду, попереджаю. Більшість робить правильні висновки, але є й ті, хто вважає, що то – їхні сімейні проблеми й вони самі в них розберуться. Доводиться пояснювати, яке покарання на них чекає в разі повторного порушення норм закону, – каже Береговий.

Мало хто із жителів сіл має уяву про справжній обсяги профілактичної роботи, що її проводить поліцейський офіцер. Скажімо, є особи, які перебувають на обліку поліції, – з ними треба працювати. Є й такі, що на обліку не перебувають, але схильні до правопорушень. З ними теж

депутати проголосували за виділення коштів, і вже за місяця півтора місцеві діти взяли участь у відкритті нового майданчика.

У нього немає графіка прийому відвідувачів, і це, мабуть, правильно: до поліцейського звертаються з питаннями, вирішення яких не можна відкласти. Тому й переривали нашу розмову часті телефонні дзвінки. А потім ще була поїздка в село, де заїжджі парубки розтросили двері гро-

мадської вбиральні. Юрій Іванович зустрівся з людьми, щось собі занотував, а вже увечері повідомив: зловмисника встановив і той пообіцяв двері відремонтувати найближчим часом...

Сергій ЗАДОРЖНИЙ

Вітаємо!

Пів століття разом

Цими днями наші тато й мама, дідусь і бабуся В'ячеслав Олексійович та Марія Федорівна Ковалі відзначають півстолітній ювілей подружнього життя.

Зустрілись вони вперше в Обознівці, куди майбутня наша мама приїхала на весілля до своєї землячки з Бориньського району. Зустрілись і закохалися настільки сильно, що вже не уявляли життя одне без одного.

Побравшись, оселилися в Обознівці, працювали в місцевому колгоспі: тато – механізатором, мама – різноробочою. Згодом в їхній сім'ї народилися дві дочки. Незважаючи на постійну зайнятість, робили все, аби дочки змогли закінчити школу та здобути спеціальність. Ще подружжя звело гарний будинок, який став затишним гніздечком, до якого люблять злітатися і діти, і внуки.

Дорогі наші тато і мама, дідусь і бабуся! Вітаючи Вас із золотим весіллям, дякуємо Вам за любов і турботу про нас. Ви найкращі у світі. Ми Вас любимо. Ви були і залишаєтеся для нас зразком людяності, доброзичливості, щирості. Ми Вами пишаємося. Міцного Вам здоров'я та гарного настрою!

Ваші дочки *Наталія та Інна*, онуки *Максим, Вікторія та Злата*

Колектив АТ «Кіровоградське рудоуправління» глибоко сумує з приводу передчасної смерті ветерана праці

Федорова Володимира Івановича

та висловлює глибоке співчуття рідним і близьким покійного.

Заборонили вилов раків

З метою збереження та охорони популяції раків в Україні діє літньо-осіння заборона на вилов цих річкових мешканців. Залежно від погодних умов період початку та закінчення заборони у деяких областях може відрізнятись. Так у Кіровоградській області заборона діє з 15 серпня до 30 вересня.

Основна мета заборони – захистити членистоногих у період другої линьки, під

час якої вони найбільш вразливі. Линька раків відбувається один-два рази на рік у дорослих особин, а в молодих – щоразу при рості та розвитку. Вона триває від кількох годин до однієї доби. Проте період формування та зміцнення нового панцира може продовжуватися до півтора місяця. Саме в цей час і діє заборона на вилов цих річкових мешканців.

Юлія Ковтун: 3 піснею жилося легше

Тимофіївна, її сестри, дочки, моя мама».

І ось я в Ковтунів. Вони зайняті домашніми справами, але господиня викроє для мене трохи часу. Коли дізнається, чим цікавлюся, усміхається:

— Хіба тільки ми співали? Раніше в селі всі співали. Бувало, чуєш вечорами: там співають, там співають, а сьогодні, якщо хтось затагне пісню, кажуть: хтось уже напився.

Згадує: як тяжко не жилося людям, а про пісню не забували. Пісня піднімала настрій, допомагала долати труднощі.

— Поспіваєш з дівчатами й на серці легше стає, — каже.

В їхній родині всі мали хист до співу. Однак про себе Юлія Тимофіївна відгукується скромно: співала так собі, а ось її сестри, Люся й Маруся, могли б і на великій сцені виступати.

— Не було жодного дня народження, жодного свята, щоб ми не збиралися разом і не співали,

— розповідає. — Співали дорослі й малі. Якщо в хаті не вміщалися, виносили стіл у садок. Коли розходилися — ще й на вулиці співали. Люди казали: «О, Покотилівські йдуть!» — наше прізвище тоді було Покотило.

Запитую, яких пісень співали.

— Та всяких співали, — відповідає Юлія Тимофіївна, — але більше старих українських. Їх уже не співають, бо не знають.

Родинне захоплення співом зараз підтримують дочка Вікторія

і вже згадана на початку внучка Наталія. Обидві є учасницями вокальної групи «Колежанки». Юлія Тимофіївна відвідує всі концерти, в яких вони беруть участь. Задоволена, що нарешті клуб відро-

дили, й тепер приємно в ньому бувати, що там працюють гуртки.

Однак, як відомо, життя складається не з одних захоплень. Юлія Тимофіївна з чоловіком Миколою Олексійовичем все життя трудилася в колгоспі: вона дояркою і зоотехніком, він — водієм автомашини. Виростили трьох дочок.

— Дочками ми дуже задоволені, — каже, — і вчилися добре, і допомагали по господарству; вміли корову доїти, город доглянути.

Сьогодні Юлія Тимофіївна та Микола Олексійович Ковтуни мають шістьох внуків і четверо правнуків. Частина з них мала того дня завітати до них на гостини.

Сергій ЗАДОРЖНИЙ

Фото автора та з сімейного альбому сім'ї Ковтунів

На знімку: Юлія Тимофіївна з дочками Маргаритою, Вікторією і Оленою; з внучкою Ориною, яка мешкає з батьками в Кропивницькому, але літо проводить у дідуся й бабусі; ось такі внуки!

Сучасні технології

Комарам — не по зубах

Вчені з Університету Північної Кароліни змогли створити одяг, який захищає від укусів комарів, але при цьому не містить інсектициди і повністю безпечний для власника і домашніх тварин.

Для цього вони виміряли розміри голови, антени і рота комарів, а також проаналізували, як вони кусають людей. Далі вони використували комп'ютерну модель, щоб дізнатися, які повинні бути характеристики у тканини, яка б не допустила хоботок комахи до шкіри людини.

Тест на добровольцях показав, що такий одяг дозволяє запобігти 100% укусів. Випробовувані в нових футболках і жилетах перебували в камері з 200 голодними комарами. Після першого тесту комарам вдалося прокусити тканину в плечах, де вона помітно розтягувалася, знижуючи щільність. У другій версії футболки цей недолік усунули, збільшивши щільність у місцях, де тканина буде розтягуватися, що дозволило добитися повного захисту.

У планах — створення широкого асортименту одягу з такої тканини.

Прохолодно навіть у спеку

А от китайські вчені з Уханю розробили «розумну тканину», яка максимально ефективно відбиває сонячні промені і розсіює тепло. Одяг з такого матеріалу зможе забезпечити прохолоду навіть у спеку.

Матеріал, названий «метатканиною», створений з мікроскопічних кульок і волокон оксиду титану, тефлону і пластика, званого полііміночною кислотою. Все це вбудовано в більшій волокна. Перші два компоненти відбивають ультрафіолетове і видиме світло, а третій випромінює інфрачервоне.

Творці матеріалу зазначають, що така тканина найбільш ефективна при контакті зі шкірою. Якщо носити одяг з неї поверх товстого шару звичайних речей, то велика частина охолоджуючого ефекту буде втрачена. Вся справа в тому, що метатканина не тільки відбиває тепло зовні, а й розсіює тепло зсередини. Тому охолоджуючий ефект буде досягатися при перебуванні не тільки на сонці, а й в тіні.

За словами керівника проекту, випуск перших охолоджуючих речей може відбутися приблизно через рік.

Тіло людини містить дорогоцінні метали

В основному люди складаються з води (приблизно на 60%), а також вуглецю і кисню. Але крім цих нудних і пересічних хімічних елементів, в нас є і більш рідкісні, які надають нашому тілу певну економічну цінність. Наприклад, золото.

У крові звичайної людини вагою 70 кг міститься 0,2 мг золота — цього достатньо, щоб зробити злиток розміром з піщинку. Крім того, в нас містяться срібло і платина в трохи менших обсягах. Правда, є заковка:

щоб виокремити їх, доведеться злити всю кров.

Хоча є спосіб добувати з людей корисні копалини і без кровопролиття. Вчені з Геологічної служби США досліджували стічні води на предмет чогось цінного і з'ясували, що людські фекалії містять в достатку такі мінерали, як золото, мідь, срібло і ванадій.

За підрахунками, місто з населенням в мільйон осіб щорічно змиває в унітаз дорогоцінних металів на суму 13 мільйонів доларів.

Ваше здоров'я

Сон сприяє зростанню творчого потенціалу

У процесі відпочинку ми практично відрізані від зовнішнього світу, але наш мозок не перестає працювати.

► **Ми переживаємо кілька циклів сну.** Спочатку організм проходить першу стадію повільного сну. Ми починаємо дрімати, але все ще частково усвідомлюємо навколишню дійсність. Після другої і третьої стадій починається фаза швидкого сну. Під час неї нам сняться сни. Повний цикл становить 90-120 хвилин і повторюється 4-5 разів за ніч.

► **З мозку виводяться відходи.** За даними досліджень, під час сну активізується система виведення відходів. Через мозок швидше проганяється спинномозкова рідина. Так видаляються токсичні речовини. Наприклад, молекулярне сміття, яке накопичується за день і може призвести до хвороби Альцгеймера і деменції.

► **Нова інформація відкладається в пам'яті.** Під час сну мозок переміщує інформацію з коротко-

► **Мозок поповнює запаси енергії.** Організму в цілому і мозку зокрема потрібна достатня кількість сну, щоб правильно функціонувати. Це пояснює, чому ми переїдаємо, коли не висипаємося. При нестачі сну виробляється більше гормону голоду. В такому стані нас тягне на калорійні продукти і прості вуглеводи на зразок пампушок або хліба.

► **У нас автоматизуються рухові навички.** У фазі швидкого сну мозок консолідує відомості про отримані рухові навички. Як тільки інформація про дію потрапляє в скроневу долю, більше не потрібно про неї думати. Ви будете виконувати її автоматично. Тому, якщо хочете краще водити автомобіль або танцювати, довше спіть.

► **Ми приймаємо важливі рішення.** Якщо розривається між двома варіантами — поспіть. За даними досліджень, під час сну наш мозок обробляє складні проблеми. Коли прокинеться, прийняти рішення буде легше.

часної пам'яті в довгострокову. Тому сон так важливий для навчання. Він буквально допомагає закріпити отримані відомості для подальшого використання. Тож якщо ви маєте здавати іспит, то краще виспатися, ніж зубрити всю ніч.

► **Ми на час втрачаємо здатність рухатися.** У фазі швидкого сну мозок відключає нейрони, відповідальні за рух. Такий тимчасовий параліч потрібен для нашої ж безпеки. Завдяки йому ми не штовхаємося і взагалі не відтворюємо свої дії з сновидінь. Цей стан зазвичай триває близько 20 хвилин.

► **Ми віддаляємося від реальності.** У фазах глибокого сну мозок відключається від навколишнього світу. Цим пояснюються такі явища, як розмови і ходьба уві сні. За даними фахівців з проблем сну, ймовірність аномальної поведінки зростає, коли ми довго не висипаємося. Тож намагайтеся спати 7-8 годин.

► **У нас зростає творчий потенціал.** Вчені виявили, що під час сну мозок уловлює віддалені асоціації між відомостями. Вдень ми їх просто не помічаємо. Після сну учасники експерименту на 33% частіше знаходили креативні рішення.

Готуємо вдома

Яблучний пиріг з меренгою

Тісто: 100 г вершкового масла, 140 г борошна, 1 ст. л. цукру, 3-4 ст. л. води. **Начинка:** 1400 г яблук, ½ лимона, 100 г цукру, спеції — кориця, мускатний горіх, мелений імбир і мелений кардамон — за бажанням, 2 ст. л. борошна, 2 ст. л. вершкового масла. **Меренга:** 4 яєчних білки, 1 ч. л. лимонного соку, 70 г цукру.

Холодне вершкове масло перетріть руками з борошном і цукром на крихту. Влийте крижану воду і замісіть м'яке тісто. Розкачайте його в тонкий пласт. Перекладіть в круглу форму діаметром 30 см, притисніть тісто до бортів і дна форми. Поставте на 1-2 год. в холодильник. Яблука очистіть і наріжте тонкими скибочками. Дрібною терточкою зніміть з лимона цедрю, вичавіть сік. Змішайте фрукти з лимонним соком, цедрою, цукром, прянощами і борошном. Викладіть начинку на корж. Зверху розкладіть маленькі шматочки вершкового масла. Накрийте пергаментним папером, притисніть його до начинки. Випікайте пиріг у розігрітій до 190°C духовці 30-45 хв. до м'якості яблук. Білки збийте з лимонним соком і цукром до стійких піків і блиску. Меренгу рівномірно розподіліть по начинці. Випікайте пиріг ще 5-7 хв. до легкої золотистої скоринки.

Обліпихова настоянка

250 г обліпихи, 50 г меду, 500 мл горілки.

Ягоди (свіжі або заморожені) складіть в банку. Мед розмішайте з декількома столовими ложками горілки і додайте до обліпихи. Залийте все рештою горілки, накрийте кришкою і збовтайте. Залиште в теплому темному місці на 12-14 днів. Щодва дні струшуйте банку. Готову настоянку профільтруйте спочатку через складену в декілька шарів марлю, а після — через ватні диски. Перелийте в пляшку і залиште в холодильнику ще на 2-3 дні.